

www.amu.edu.az

TƏBİB

Təsisçi: Azərbaycan Tibb Universiteti

Qəzet 1933-cü ildən çıxır

№-11 (1750) 16 iyun 2022-ci il

**Şəhid və qazi anaları
pulsuz göz əməliyyatı
olunub**

səh. 4

**Yelena Malişeva
universitetimizin
qonağı olub**

səh. 2

Yay imtahan sessiyası davam edir

**ATU-nun rektoru dövlət buraxılış imtahanlarının
gedişini izləyib**

səh. 2

**Əlaqələrimizin
gücləndirilməsi
hər iki tərəf üçün
faydalıdır**

səh. 2

**“Zəfər festivalı”nın
qalibi olduq**

4 günlük festivalda 10 universitetin
290 tələbəsi 7 idman növü üzrə öz
bacarıqlarını göstərib

səh. 3

**Türkiyənin aparıcı
universitetlərinin
rəhbərləri ilə
görüş keçirilib**

səh. 2

**Epidemiologiya üzrə
Milli rəhbərlik işıq üzü
görüb**

səh. 7

**Pakistan universiteti
Stomatoloji Klinika ilə
əməkdaşlığa hazırdır**

İslamabad Tibb və Stomatologiya
Universiteti idarə heyətinin sədri
klinikalarımızı ziyarət edib

səh. 3

Səhiyyə naziri Teymur Musayev Hacettepe Universitetinin rektoru Mehmet Cahit Güranı qəbul edib. Səhiyyə naziri ölkələrimiz arasında bütün sahələrdə, o cümlədən tibb sahəsində qarşılıqlı faydalı əlaqələrin mövcudluğundan məmnunluğunu bildirib. Onun sözlərinə görə, uzun illər ərzində tibb sahəsində qarşılıqlı əlaqələrin gücləndirilməsi üçün səmərəli işlər görülüb.

Türkiyənin aparıcı universitetlərinin rəhbərləri ilə görüş keçirilib

Öz növbəsində Mehmet Cahit Güran səhiyyə sahəsində Azərbaycanla Türkiyə arasında sıx əlaqələrin mövcudluğunu vurğulayaraq, mütəxəssis və həkimlər üçün təcrübə mübadiləsi və ixtisasartırma proqramlarında iştirak məqsədilə qarşılıqlı səfərlər təşkil olunduğunu diqqətə çatdırıb.

Daha sonra Teymur Musayev Qazi Universitetinin rektoru Musa Yıldızla görüşüb. Nazir xatırladı ki, ölkəmizin qocaman ali məktəblərindən biri olan Azərbaycan Tibb Universiteti ilə Türkiyənin 20-ə yaxın nüfuzlu universiteti arasında anlaşma me-

morandumu imzalanıb və bu istiqamətdə səmərəli əməkdaşlıq aparılır: "Bu sazişlər çərçivəsində bir çox sahələr üzrə qarşılıqlı fəaliyyət və birgə layihələr icra olunur".

Musa Yıldız bildirib ki, rəhbərlik etdiyi təhsil ocağının mütəxəssisləri Azərbaycan Tibb Universitetində təşkil olunan təlim, beynəlxalq elmi konfranslar və vebinarlarda mütəmadi olaraq iştirak edirlər.

Görüşlərdə iştirak edən Azərbaycan Tibb Universitetinin rektoru, professor Gəray Gəraybəyli universitetdə həyata keçirilən yeniliklər haqqında qonaqlara ətraflı məlumat verib.

Rektor dövlət buraxılış imtahanlarının gedişini izləyib

Azərbaycan Tibb Universitetinin rektoru, professor Gəray Gəraybəyli dövlət buraxılış imtahanlarının gedişini izləyib. Buraxılış kurslarında bacarıq və test imtahanlarına baxış keçirən rektor, Bakı Sağlamlıq Mərkəzində imtahan üçün yaradılan şəraitlə də tanış olub.

İmtahan prosesi haqqında Tədris şöbəsinin müdiri, dosent Kamandar Yaqubov məlumat verib. Onun sözlərinə görə, Dövlət Attestasiyasına 1232 nəfər buraxılıb ki, onlardan 336 nəfəri I Müalicə-profilaktika, 332 nəfəri II Müalicə-profilaktika, 280 nəfəri Stomatologiya, 76 nəfəri Hərbi tibb, 70 nəfəri İctimai səhiyyə, 126 nəfəri Əczaçılıq fakültəsinin tələbələri, 13 nəfəri isə hərbi fərdşerdir.

K.Yaqubov bu ildən Dövlət Attestasiyasında bir çox yeniliklərin olduğunu da deyib. Bildirib ki, Azərbaycan Tibb Universitetinin və İ.M.Seçenov adına Birinci Moskva Dövlət Tibb Universitetinin Bakı filialının rektorlarının təşəbbüsü ilə müalicə işi

fakültələrinin buraxılış kurslarının tələbələri həm daxili xəstəliklər, həm də cərrahi xəstəliklər fənlərindən bacarıq imtahanlarını Bakı Sağlamlıq Mərkəzində verirlər. I və II Müalicə-profilaktika fakültələrinin Ginekologiya fənnindən bacarıq imtahanları isə Tədris Cərrahiyyə Klinika-sında baş tutacaq.

Stomatologiya fakültəsində isə Dövlət Attestasiyasına buraxılan 280 tələbə Ortopedik stomatologiya, Terapevtik stomatologiya, Ağız və üz-çənə cərrahiyyəsi fənlərindən bacarıq və test imtahanlarında iştirak edəcək. İmtahan Stomatoloji Mərkəzdə təşkil olunub.

Bu il Əczaçılıq fakültəsində də imtahanlar 2 mərhələli – həm bacarıq, həm də test imtahanları olmaqla keçiriləcək.

4 fəndən imtahanların keçirilməsi nəzərdə tutulub. Əczaçılıq kimyası fənnindən bacarıq imtahanları artıq sona çatıb.

Hərbi Tibb Fakültəsinin tələbələri 3 fəndən imtahana çəkilib. Daxili xəstəliklər və hərbi səhra terapiyası fənnindən imtahanın hər iki mərhələsi artıq yekunlaşıb.

Sonrakı günlərdə tələbələr Cərrahi xəstəliklər və hərbi səhra cərrahiyyəsi, eyni zamanda Tibb xidmətinin təşkili fənlərindən Dövlət Attestasiyasında iştirak edəcəklər.

İctimai səhiyyə fakültəsində isə Gigiyena fənnindən bacarıq imtahanları yekunlaşıb. Fakültənin tələbələri daha sonra Epidemiologiya fənnindən bacarıq və test imtahanları verəcəklər.

Qeyd edək ki, iyunun 6-dan başlayan Dövlət Attestasiyası iyunun 25-dək davam edəcək. İmtahanlar bitdikdən sonra Dövlət Attestasiya komissiyaları sədrlərinin ATU-nun Böyük Elmi Şurasında hesabatı dinlənəcək.

Əlaqələrimizin gücləndirilməsi hər iki tərəf üçün faydalıdır

Azərbaycan Tibb Universitetinin rektoru, professor Gəray Gəraybəyli Türkiyənin Başkənd Universitetinin təsisçisi, tanınmış cərrah Mehmet Haberal ilə görüşüb. Görüş zamanı qarşılıqlı əməkdaşlıq məsələləri, birgə layihələrə dair təşəbbüslər müzakirə olunub.

Rektor qonağa universitetin fəaliyyəti haqqında ətraflı məlumat verərək beynəlxalq elm və təhsil təşkilatları, dünyanın nüfuzlu universitetləri və elm qurumları ilə əlaqələrin genişləndirilməsinin ATU üçün inkişaf strategiyasının əsas prioritetlərindən biri olduğunu vurğulayıb. G.Gəraybəyli qardaş Türkiyə universitetləri, elm mərkəzləri və alimləri ilə əməkdaşlığın universitetimiz üçün mühüm əhəmiyyət kəsb etdiyini bildirib.

Başkənd Universitetinin təsisçisi, Türkiyə Orqan Nəqli Dərnəyinin (TOND) qurucu prezidenti, Türkiyədə ilk dəfə transplantasiya əməliyyatını həyata keçirən Mehmet Haberal da müxtəlif sahələr üzrə əməkdaşlığı gücləndir-

məyin tərəfdarı olduğunu diqqətə çatdırıb.

Qeyd edək ki, Mehmet Haberal 2006-cı ildən Elmi Şuranın qərarı ilə Azərbaycan Tibb Universitetinin qonaq professorudur. Tibb sahəsində bir çox mükafatların sahibi olan M.Haberal 2010-cu ildə Amerika Cərrahlar Kollecinin fəxri üzvü seçilib.

Görüşdə ATU-nun Təbii işləri üzrə prorektoru, dosent Zülfüqar Musabəyov, Beynəlxalq əlaqələr şöbəsinin müdiri, dosent Müşfiq Orucov, Mətbuat xidmətinin rəhbəri Günel Aslanova, Başkənd Universitetinin koordinatoru Fayyaz Atıkoğlu, "Medservis" özəl tibb mərkəzinin direktoru Hikmət İsmayilov iştirak ediblər.

Rusiya da məşhur tibb verilişlərinin aparıcısı, professor, elmlər doktoru Yelena Malışeva Azərbaycan Tibb Universitetində qonaq olub. Məşhur aparıcı ilə görüşdə universitetin rektoru, professor Gəray Gəraybəyli, rəhbər şəxslər və rezidentlər iştirak ediblər.

Qonağa ATU-dakı tədris prosesi, təhsildə tətbiq olunan müasir standartlar, tələbələrə yanaşma, universitetin maddi-texniki bazası və s. barədə məlumat verilib.

Doktor Yelena Malışeva görüş iştirakçıları ilə öz təcrübəsini bölüşüb, məşhurlaşmasına səbəb olan televiziya tibb proqramlarının yaradılması ideyası və bu təşəbbüsün reallaşdırılmasında üzləşdiyi çətinliklər haqqında danışmış, başına gələn maraqlı əhvalatları səsləndirib və gələcək həkimlərə məsləhətlərini verib.

ATU-nun rektoru, professor Gəray Gəraybəyli maraqlı və səmimi söhbət üçün qonağa təşəkkür edərək rusiyalı həmkarını yenidən ATU-da görmək istədiklərini bildirib. Rektor Yelena Malışevanın iştirakı ilə ATU-da daha geniş tədbirlər keçirilməsi təklifini səsləndirərək onu yenidən Bakıya dəvət edib.

Səmimi şəraitdə keçən görüşdən sonra qonaq ATU-nun Tədris

Cərrahiyyə Klinikasını ziyarət edib, burda Neonatologiya şöbəsinin işi ilə yaxından tanış olub.

Sonda xatirə hədiyyələri təqdim edilib.

Qeyd edək ki, Bakıda iki günlük səfərdə olan Y.Malışeva "Səhiyyə TV"-nin açılışında iştirak edib, bir sıra tibb müəssisələri və klinikalarda görüşlər keçirib.

◆ **Universitetimizdə 2021/2022-ci tədris ilinin yaz semestrinin yay imtahan sessiyası davam edir. İmtahanların gedişi ilə bağlı İmtahan Mərkəzinin müdiri Ülkar Cəfərova fikirlərini bizimlə bölüşüb.**

Onun sözlərinə görə, imtahanlar cədvələ uyğun olaraq, məzun olmayan kurslar üçün iyunun 1-dən başlayıb: "Amma buraxılış kursları da daxil olmaqla, ümumi sessiya mayın 17-dən etibarən start götürüb. Mayda başlanan imtahanlarda I və II Müalicə-profilaktika, İctimai səhiyyə, Hərbi tibb fakültələrinin buraxılış imtahanları oldu. Bu, mayın 31-dək davam etdi. İyunun 1-dən etibarən isə İmtahan Mərkəzində məzun olmayan digər kurslarda fakültələrə uyğun imtahanlar götürülür".

ATU-da yay imtahan sessiyası davam edir

Ü.Cəfərova imtahan prosesinə nəzarətçilərin ciddi nəzarət etdiyini, imtahana daxil olanların tələbə bileti ilə müəyyənləşdirildiyini, eyni fəndən imtahan verənlərin yanaşı əyləşdirilmədiyini qeyd etdi: "Əgər hansısa tələbədə köməkçi vasitə aşkarlansa,

ona xəbərdarlıq edilir, təkrar qeydə alınarsa, imtahan zalından uzaqlaşdırılır. Hələ ki ikinci halla üzləşməmişik. Ümumiyyətlə, indiyədək hər hansı ciddi problemimiz olmayıb. Gecikən tələbələri imtahana buraxmırıq. Onlar gecikdikləri təqdirdə tərəfimizdən

Hər gün bir neçə min tələbə imtahan verir

qeydə alınır, dekanlığa ərizə yazdıqdan sonra imtahan vermələri üçün vaxt müəyyənləşdirilir. Hər gün 3-5 min arası tələbə imtahan verir".

Ü.Cəfərova söhbətimiz əsnasında test suallarının keyfiyyətindən də danışdı. Bildirdi ki, kafedralar ötən semestrə müqayisədə test suallarını daha keyfiyyətli şəkildə tərtib ediblər. Bunu daxil olmuş şikayətlərin azlığı da göstərir.

Qeyd edək ki, imtahan sessiyasının iyulun 4-dək davam etməsi nəzərdə tutulub.

Hər masada 2 ekspert əyləşir

İyunun 8-də Əczaçılıq fakültəsinin sonuncu kurs tələbələrindən OSKİ bacarıq imtahanları götürülüb. Bu

barədə məlumat verən Əczaçılıq fakültəsinin dekanı, dosent Fərah Mədətli bunun ilk imtahan olaraq Əczaçılıq kimyası kafedrasında təşkil olunduğunu bildirib:

"Başqa fakültələrdə bacarıq imtahanları ayrı-ayrı məkanlarda keçirilsə də, bizdə eyni məkanda, fərqli masalarda olacaq. Hər bacarıq sualına görə ayrı-ayrı təcrübələr aparılır. Hər masada 2 ekspert əyləşir və qiymətləndirməni onlar aparırlar. Diqqətinizə çatdırım ki, imtahan 4 kafedrada 5 fənn üzrə olacaq. Buraxılış imtahanında 126 tələbə iştirak edəcək, hər gün 40-42 nəfər imtahan verəcək".

Azərbaycan Tibb Universitetində Müstəqillik Günü münasibətilə ali təhsil müəssisələrinin tələbələri arasında müxtəlif idman növləri üzrə “Zəfər festivalı” adlı yarışlar keçirilib. 4 gün davam edən festivalda ölkəmizdə fəaliyyət göstərən 10 universitetin 290 tələbəsi 7 idman növü üzrə öz bacarıqlarını nümayiş etdirib.

“Zəfər festivalı”nın qalibi olduq

4 günlük festivalda 10 universitetin 290 tələbəsi 7 idman növü üzrə öz bacarıqlarını göstərüb

Yarışlarda qalib gəlmiş komandaların mayın 31-də ATU-nun Tədris İdman Kompleksinin həyətində mükafatlandırma mərasimi olub. Əvvəlcə ATU-nun rektoru, professor Gəray Gəraybəyli, universitetin müəllimləri və qonaqların iştirakı ilə İdman Kompleksinin foyesində şəhidlərimizin xatirə guşəsinin önünə gül dəstələri düzülüb.

ATU-nun tələbələri Dilbər Rahim Əliyeva, Əli Əliyevin aparıcılığı ilə universitetin “Təbib” İdman Klubunun fəaliyyəti ilə bağlı iştirakçılara geniş məlumat verilib, tələbələrimizin idman sahəsində qazandığı uğurlardan söhbət açılıb. Yarış iştirakçıları sıraya düzülürkdən sonra Dövlət Himni səsləndirilib.

Sonra söz professor Gəray Gəraybəyliyə verilib. Rektor bu tədbirin Müstəqillik Gününe həsr edildiyini xatırladaraq, bu gün üçrəngli bayrağımızın Şuşada, işğaldan azad edilmiş digər şəhər və kəndlərimizdə dalğalandığını qeyd edib: “Bu sevincə görə biz Ali Baş Komandan, ölkəmizin prezidenti İlham Əliyev cənablarına və onun rəhbərliyi altında vuruşmuş rəşadətli ordumuza borcluyuq. 44 günlük müharibə nəticəsində 30 ilə yaxın işğalda olan torpaqlarımız erməni tapdağından azad olunub. Bu gün o torpaqlarda çox sürətlə

nin prioritet hədəflərindən hesab olunur. Bu, hər zaman belə olub, bu gün də bu istiqamət uğurla davam etdirilir. Ölkə rəhbərliyi gənclərimizin inkişafına, mənəvi və fiziki hazırlığına, gələcəkdə Azərbaycanın daha da qüdrətli bir dövlət olması üçün onların bütün sahələrdə iştirakına hər cür şərait yaradır. Çox şadam ki, universitetimizdə belə bir tədbir təşkil olunub. Bu yaxınlarda ölkəmizdə keçirilən “Küləyə qalib gələk” şüarı altında Bakı Marafonunda da tələbələrimiz uğurla iştirak ediblər. Sevindirici haldır ki, bu gün topladığımız “Zəfər festivalı”nda azərbaycanlı tələbələrle yanaşı, qardaş Türkiyə, Pakistan, İran, Türkmənistan, Hindistan, Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri, İraq, İordaniya, Suriya, Nigeriya və Honduras kimi ölkələrin nümayəndələri də iştirak ediblər”.

Rektor Azərbaycan Tibb Universitetinin 4 idman növü - şahmat, stolüstü tennis, badminton və oğlanlar arasında voleybol üzrə yarışlarda rəqiblərindən üstün olaraq 1-ci, Azərbaycan Dillər Universitetinin 2-ci, Bakı Dövlət Universitetinin isə 3-cü yeri qazandıqlarını qeyd edib, qaliblərə təbriklərini çatdırıb.

Nəsimi rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Asif Əsgərov çıxışında son zamanlar ATU-nun rəngarəng,

yaddaqalan və faydalı tədbirlər həyata keçirdiyini bildirib: “Biz son iki ayda bir neçə dəfədir ki, Tibb Universitetində keçirilən tədbirlərdə görüşürük. Mən bu tədbirlər sırasında ulu öndər Heydər Əliyevin, akademik Zərifə Əliyevanın doğum günləri və “Şuşa ili” münasibəti ilə təşkil edilmiş tədbirləri xatırlatmaq istədim. Bu gün biz bura idman yarışları üzrə qaliblərin mükafatlandırılması üçün toplaşmışıq. İdman gənclərimizin inkişafı üçün çox vacib bir vasitədir. Bu gün gənclərimiz idmanla məşğul olur, sağlam əhval-ruhiyyədə böyüyür, gələcəyə böyük ümidlə baxırlar. Gənclərin bir yerdə asudə vaxtlarını keçirmələri, fiziki sağlamlıqlarını qoruyub saxlamaları üçün bu cür tədbirlərin keçirilməsi olduqca vacibdir”.

Yeni Azərbaycan Partiyasının Nəsimi rayon təşkilatının sədri Azər Süleymanov da öz çıxışında ölkə başçısı və dövlətimizin idmana göstərdiyi qayğıdan və ATU-da təşkil olunmuş idman yarışlarının əhəmiyyətindən söhbət açıb.

Sonra Nəsimi rayon Gənclər və İdman İdarəsinin rəisi Şahmar Tağıyev, ATU-nun “Təbib” İdman Klubunun sədri Qələndər Aslanovun iştirakı ilə ATU-nun rektoru, professor Gəray Gəraybəyli, Nəsimi rayon İH başçısı Asif Əsgərov, YAP rayon təşkilatının sədri Azər Süleymanov, “Gənclik” Tələbə İdman Cəmiyyətinin sədri Tofiq Xanəliyev qalib komandalara mükafatları təqdim ediblər.

Asif Zeynallı adına Musiqi Kollecinin tələbəsi Aydan İlqasadə və Azərbaycan Dillər Universitetinin əməkdaşı Şahverən Babayevin ifa etdikləri mahnılar könülləri oxşayıb, tədbirə xoş çalarlar qatıb.

Qabil ABDULLAYEV

ATU ilə YAP Gənclər Birliyi arasında əlaqələr gücləndirilir

Azərbaycan Tibb Universitetində Yeni Azərbaycan Partiyasının Gənclər Birliyinin nümayəndələri ilə görüş keçirilib. Görüşdə təşkilatla ali məktəb arasında əlaqələrin yaradılması, intensiv iş birliyinin qurulması, universitetdə YAP Gənclər Birliyinin klublarının formalaşdırılması kimi məsələlər müzakirə olunub.

Rektor, professor Gəray Gəraybəyli ATU tələbələrinin iştirakı ilə keçirilən tədbirlər, universitet nəzdində fəaliyyət göstərən tələbə klublarının işi haqqında danışdı. ATU-da tələbələrin idarəetmədə rolunun genişləndirildiyini bildiren rektor G.Gəraybəyli artıq tələbə dekanların seçildiyini və Elmi Şurada təmsil olunduğunu, nəticədə onların rəhbərliklə birbaşa əlaqəsinin yarandığını qeyd edib.

YAP Gənclər Birliyinin sədri Bəxtiyar İslamov rəhbərlik etdiyi qurumun ali məktəblərdə təhsil alan gənclərlə əlaqələri möhkəmləndirmək, onlarla birlikdə ictimai-sosial, vətənpərvərlik, fərdi inkişaf, idman və digər sahələrdə müxtəlif təşəbbüsləri icra etmək məqsədilə silsilə görüşlər

keçirdiklərini bildirib. YAP Gənclər Birliyi ATU-nun nəzdində birlik üzvlərindən ibarət tələbə klubunun yaradılması təşəbbüsü ilə çıxış edib.

Görüşdə YAP Gənclər Birliyinin sədr müavini Fəslil Nəbiyev, ATU-nun Tədris işləri üzrə prorektoru, professor Sabir Əliyev, Təbiiyyat işləri üzrə prorektor, dosent Zülfüqar Musabəyov, Tələbə Həmkarlar İttifaqı Komitəsinin sədri Qoşqar İsmayilov iştirak ediblər.

Mərakeş səfiri ATU ilə əlaqələrin qurulmasını istəyir

Azərbaycan Tibb Universitetinin rəhbərliyi ilə Mərakeş krallığının ölkəmizdəki səfiri arasında görüş keçirilib

Rektor, professor Gəray Gəraybəyli qonaqlara universitetin tarixi, hazırkı klinik bazaları, yataqxanaları haqqında geniş məlumat verib. O, universitetdə baş verən son yenilikləri, tədris planlarının dəyişdirilməsini, ATU-nun 5 ixtisasının beynəlxalq akkreditasiyadan keçməsinə də diqqətə çatdırıb.

Səfir Mohammed Adil Embarch Mərakeşdəki tibb universitetləri ilə ATU arasında əlaqələrin yaradılması üçün iki ölkənin ali təhsil müəssisələri arasında əməkdaşlığın genişləndirilməsinin vacibliyindən danışdı, bu istiqamətdə görülə biləcək işlərdən söz açıb.

ATU-nun Xarici tələbələrə iş üzrə dekan, dosent Qorxmaz Əhmədov səfirə əcnəbi tələbələrin universitetimizə qəbul prosesi haqqında ətraflı məlumat verib. Qeyd edib ki, artıq 3 ildir əcnəbi tələbələr ATU-ya onlayn qaydada qəbul edirlər. Bu məqsədlə xüsusi olaraq yaradılmış

“admission.amu.edu.az” saytı və qəbul prosesinin funksionallığı haqqında məlumat maraqla qarşılanıb.

Görüşdə ATU-nun Ümumi işlər üzrə prorektoru Nizami Adilov, Beynəlxalq əlaqələr şöbəsinin müdiri, dosent Müşfiq Orucov, Mətbuat xidmətinin rəhbəri Günel Aslanova, səfirin müşaviri Mohammed Faouzi Touger də iştirak edirdilər.

Beynəlxalq təhsil təşkilatları və elm qurumları ilə əlaqələri daim genişləndirən Azərbaycan Tibb Universiteti daha bir qonağı qəbul edib. İslamabad Tibb və Stomatologiya Universitetinin (İslamabad Medical and Dental College) idarə heyətinin sədri Yasir Khan Niazi ATU-nun klinikalarını ziyarət edərək tələbələr üçün yaradılan şəraitlə yaxından tanış olub.

Tədris Terapevtik Klinikasının direktoru, professor Surxay Musayev bildirib ki, klinikada ATU-nun 11 klinik kafedrası yerləşdirilib. Eyni vaxtda 640 tələbə yeri olan 6 mühazirə zalı və 70-ə qədər dərslər otağında universitetin III-VI kurs tələbələrinə terapiya, pediatriya, nevrologiya, klinik farmakologiya, fizioterapiya, şüa diaqnostikası fənləri tədris olunur. Bundan əlavə, klinikada rezidentura və doktorantura xətti ilə yüksəkixstiaslı kadrların hazırlanması həyata keçirilir. Qonaq klinikanın Ürək-Damar Mərkə-

Pakistan universiteti Stomatoloji Klinika ilə əməkdaşlığa hazırdır

İslamabad Tibb və Stomatologiya Universiteti idarə heyətinin sədri klinikalarımızı ziyarət edib

zinə də baş çəkib, klinik-diaqnostik laboratoriyadakı şəraitlə tanış olub.

Tədris Stomatoloji Klinikasının direktoru Mahir Səfərov pakistanlı alimi müəssisənin fəaliyyəti ilə tanış edib. Bildirib ki, klinikada terapevtik, cərrahi, ortopedik, uşaq stomatologiyası kafedraları ilə yanaşı terapiya, cərrahiyyə, ortopediya, ortodontiya, parodontologiya,

implantologiya, fizioterapiya, rentgen şöbələri və laboratoriyalar fəaliyyət göstərir. Klinikanın əsas fəaliyyət istiqaməti yüksəkixstiaslı həkim-stomatoloq kadrlar hazırlamaq məqsədilə tədris, elmi-tədqiqat işlərinin aparılması üçün müasir tələblərə cavab verən baza olmaqla yanaşı, əhaliyə yüksək səviyyəli stomatoloji xidməti təmin etməkdən ibarətdir. Hazırda fakültənin 70 faizi xarici tələbələrəndən ibarətdir. Fakültədə Finlandiya, Amerika, Türkiyə, Əfqanıstan, Səudiyyə Ərəbistanı, Filippin, Gürcüstan, İran, İraq, həmçinin Pakistan, İordaniya, Fələstin, Suriya və başqa ölkələrdən gəlmiş tələbələr təhsil alır.

İslamabad universiteti idarə heyətinin sədri Yasir Khan Niazi Tədris Cərrahiyyə Klinikasını da ziyarət edərək bu müəssisənin fəaliyyəti haqqında məlumatlandırılıb. Qonaqla görüşdə qeyd olunub ki, klinikada tibb təhsili və səhiyyə xidmətləri bir yerdə cəmlənib. Tibb təhsilinin yüksək səviyyədə təşkili klinikanın fəaliyyətinin prioritet istiqamətlərindən biridir. Burada hər biri 100 nəfərlik 7 mühazirə zalı və praktik məşğələlərin keçirilməsi üçün 60-dan çox dərslər otağı, bütün cərrahi ixtisasları əhatə edən 14 kafedra və 28 şöbə mövcuddur. İl ərzində klinikada 3000-ə yaxın tələbə, 300-dən çox rezident, 20-yə yaxın doktorantın təhsili ilə 40-a yaxın professor, 80-ə yaxın dosent, 180-dən çox assistent məşğul olur.

Görüşlər zamanı Yasir Khan Niazi də təmsil etdiyi ali təhsil müəssisəsi

barəsində ətraflı məlumat verib. Qeyd edib ki, İslamabad Tibb və Stomatologiya Universiteti müasir kampuslara, modern avadanlıqlarla təchiz olunmuş laboratoriyalara, mühazirə zalları, kitabxana və auditoriyalara malikdir. Əsası 2007-ci ildə qoyulan bu gənc universitetdə stomatologiya üzrə altı ixtisasda magistratura təhsili də mövcuddur. O özünü universitetin nəzdindəki Tədris Klinikasına da rəhbərlik edir. Qonaq ATU və xüsusilə Tədris Stomatoloji Klinika ilə birlikdə irimiqyaslı layihələrin reallaşdırılması istiqamətində əməkdaşlığa hazır olduğunu da bildirib.

Qeyd edək ki, görüşlərdə ATU-nun klinika rəhbərləri ilə yanaşı, Elmi işlər üzrə prorektor Rauf Bəylərov, Beynəlxalq əlaqələr şöbəsinin müdiri Müşfiq Orucov da iştirak ediblər.

20 illik zəhmətin bəhrəsi

Professor Çingiz Rəhimovun "Stomatoloji. İzahlı tibbi lüğət" kitabının təqdimatı olub

Bakı Kitab Mərkəzində Ağız və üz-çənə kafedrasının müdiri, tibb elmləri doktoru, professor Çingiz Rəhimovun kitabının təqdimatı keçirilib.

ATU-nun İctimai Nəzarət Şurası və Azərbaycan Ağız və Üz-çənə Cərrahlar Cəmiyyətinin birgə təşkilatçılığı ilə baş tutan tədbirdə ingiliscə-azərbaycanca-rusca "Stomatoloji. İzahlı tibbi lüğət" kitabı iştirakçılara təqdim edilib.

Mərasimdə açılış nitqi ilə çıxış edən Bakı Kitab Mərkəzinin direktoru Günel Rzayeva çoxillik zəhmətin bəhrəsi olan lüğətin tibb işçiləri üçün çox faydalı vəsait olduğunu söyləyərək əsəri sanballı elmi iş kimi dəyərləndirib.

Azərbaycan Tibb Universitetinin rektoru, professor Gəray Gəraybəyli lüğətin təkcə stomatologiyada deyil, tibbin digər yanaşı sahələrində çalışanlar üçün də əhəmiyyətli mənbə olduğunu vurğulayıb. Qeyd edib ki, bir çox sahələrdə olduğu kimi, stomatologiyada da ədəbiyyatların əksəriyyəti xarici dillərdə olduğuna görə tələbə və rezidentlər ana dilimizdə kitabların azlığından şikayətlənirlər: "Məsələnin həllinin bir yolu xarici ədəbiyyatın Azərbaycan dilinə peşəkar tərcüməsidir, digər yolu bu məsələni lüğətlər vasitəsilə yoluna qoymaqdır. Bu mə-

nada, professor Çingiz Rəhimovun zəhmətinin bəhrəsi olan bu lüğətin hazırlanmış çap edilməsi çox faydalı bir işdir".

Milli Məclisin deputatları İlham Məmmədov, Ülvi Quliyev, ATU-nun professoru Vəqif Şadlinski, İctimai Nəzarət Şurasının sədr müavini Aidə Bəndəliyeva və digərləri çıxışlarında kitabın əhəmiyyətini vurğulayıblar.

Professor Çingiz Rəhimov bu kitabı atası, ölkəmizdə rentgenologiyanın banisi sayılan professor Rəhim Rəhimovun xatirəsinə ithaf etdiyini bildirib. O, sürətlə inkişaf edən stomatologiya sahəsində yeni texnologiyaların və materialların, yeni metodların tətbiqi ilə əlaqədar tibbi ədəbiyyata yeni

söz və terminlərin gətirildiyini bildirərək, kitabın bu sahədəki boşluğu doldurmaq zərurətindən yarandığını söyləyib.

Professor 20 ildən çox müddətdə üzərində işlədiyi vəsaitin tədris prosesində də müəllim və tələbələrə yaxından kömək edəcəyinə əmin olduğunu diqqətə çatdırıb.

Təqdimat mərasimində deputatlar, universitetimizin müəllimləri, stomatoloq və rezidentləri iştirak edirdilər. Tədbirdə mövzuya dair videoçarx da nümayiş olunub.

Azərbaycan Tibb Universiteti ölkəmizdə tibb üzrə yeganə ali məktəb olmaqla yanaşı, cəmiyyətə xidmət istiqamətində təmənnaş fəaliyyət də həyata keçirir. Bu fəaliyyət çərçivəsində iyunun 10-da Vətən müharibəsinin şəhid və qazilərinin ailə üzvləri üçün növbəti humanitar aksiya uğurla baş tutub.

Şəhid və qazi anaları pulsuz göz əməliyyatı olunub

Universitetin rektoru, professor Gəray Gəraybəylinin təşəbbüsü və Nəsimi rayon YAP təşkilatının dəstəyi ilə Tədris Cərrahiyyə Klinikasında göz müayinə-müalicə aksiyası keçirilib. Aksiya zamanı xəstələrin laborator müayinələrindən tutmuş, əməliyyat xərclərinə kimi lazım olan bütün vəsait universitet tərəfindən ödənilib.

Yüksəkixtisaslı həkim briqadasının iştirakı ilə baş tutan aksiyada 34 nəfər tam müayinə, xəstəlik aşkar olunduğu halda, yerində müalicə edilib. Belə ki, 26 şəxsə ambulator müalicə təyin və uyğun ey-nəklər hədiyyə olunub. Onlara xəstəliklərə səbəb olan risk faktorları ilə bağlı tövsiyələr verilib.

Aksiya zamanı ehtiyacı olanlar üzərində göz əməliyyatları da icra olunub. Tədris Cərrahiyyə Klinikasının Oftalmologiya şöbəsinin müdiri Qurban İsmayilovun sözlərinə görə, Azərbaycanın müxtəlif regionlarından - Ağdam, Lənkəran, Lerik, Quba, Qax, Qazax və s. rayonlardan olan səkkiz nəfər üzərində əməliyyat həyata keçirilib: "Əməliyyatlar Vətən müharibəsində torpaqlarımızın azadlığı uğrunda canlarını fəda etmiş şəhidlərimizin və qazilərimizin anaları, övladları üzərində aparılıb. Şəkərli diabet diaqnozu qoyulan iki nəfərə göz dibində arqon lazer fotokoagulyasiyası icra edilib. Altı şəhidimizin anasının gözündə isə katarakta əməliyyatı aparılıb. Bütün əməliyyatlar uğurla başa çatıb, xəstələr lazımi dərman preparatları ilə təmin olunublar. Biz Vətən müharibəsi şəhidlərinin ailələrinə və iştirakçılara qulluq etməyə daim hazırıq".

Qeyd edək ki, ATU rəhbərliyinin təşəbbüsü ilə müəyyən təbəqələrdən olan insanlar üçün pulsuz göz əməliyyatlarının keçirilməsi artıq ənənə halını alıb. Eləcə də hər il ümummilli lider Heydər Əliyevin anadan olmasının ildönümü, həmçinin məşhur oftalmoloq, akademik Zərifə Əliyevanın ad gününə həsr olunmuş humanitar aksiyalar çərçivəsində aztəminatlı ailələrdən olan tələbələr üçün pulsuz göz əməliyyatları keçirilir.

Tələbə Krediti Fondunun rəhbəri tələbələrımızlə görüşüb

Mayın 26-da Azərbaycan Tibb Universitetində Təhsil Tələbə Krediti Fondunun (TTKF) İdarə Heyətinin sədri Araz Paşayev və Milli Məclisin deputatı Məlahət İbrahimqızı tələbələrə görüşü keçirilib.

Görüşdə ATU-nun Tədris və müalicə işləri üzrə prorektor, professor Sabir Əliyev çıxış edərək tələbələrin təhsil haqqının ödənilməsi üçün kredit fondunun yaradılmasının çox əhəmiyyətli olduğunu bildirib. Prorektor vurğulayıb ki, bu fondun şərtləri və sosial imkanları sayəsində ödənişli təhsil indi daha əlverişli olacaq. Professor S.Əliyev qeyd edib ki, Prezident İlham Əliyevin 17 noyabr 2021-ci il tarixli fərmanının icrası ilə bağlı Tibb Universitetində də işçi qrup yaradılıb. Artıq 60-dan çox tələbə təhsil haqqının ödənilməsi üçün kredit alınması ilə bağlı bu komissiyaya müraciət edib.

Öz növbəsində Araz Paşayev TTKF-in fəaliyyət istiqamətləri, fonda müraciət qaydaları, kredit almaq üçün tələb olunan ümumi şərtlər və meyarlar barədə tədbir iştirakçılarına ətraflı məlumat verib. Bildirib ki, fondun iş prinsipləri haqqında məlumat vermək üçün ali məktəblərdə tələblərlə silsilə görüşlər keçirilir: "Fondun fəaliyyətinin əsas məqsədi ölkədə təhsilin hamı üçün, xüsusilə əhalinin aztəminatlı təbəqələrindən olan şəxslər üçün əlçatanlığının təmin edilməsidir". Fondun layihələri, hədəfləri və tələbləri barədə də söhbət açan A.Paşayev vurğulayıb ki, burada prinsip hamının təhsil almasına bərabər imkanlar yaratmaqla yanaşı, həm də təhsilin əhatə dairəsini genişləndirməkdən və eləcə də ölkədə təhsilin keyfiyyətini yüksəltməkdən ibarətdir. Ölkədə fəaliyyət göstərən 44 ali təhsil müəssisəsinin bu fonda tələ-

bə krediti üçün müraciət edə biləcəyini deyən fond rəhbəri, bu tədris ilinin əvvəlindən etibarən fondun yaratdığı portal üzərindən müraciətlərin qəbul olunduğunu da diqqətə çatdırıb.

Tədbirdə çıxış edən Milli Məclisin deputatı Məlahət İbrahimqızı ölkəmizdə aparılan gənclər siyasətinin uğurlu nəticəsindən danışdı. Deputat qeyd edib ki, bu gün ölkədə gənclərə, o cümlədən ali təhsil müəssisələrində təhsil alan tələbələrə dövlət tərəfindən xüsusi diqqət göstərilir. Hazırda tətbiq olunan sosialyönümlü yeni layihələr, proqramlar da

tələbələrin təhsil zamanı daha uğurlu nəticələr əldə etməsinə və təhsil prosesində onlara dəstək göstərilməsinə xidmət edir.

Sonda iştirakçılar bir sıra təkliflər səsləndirib, onları düşündürən suallara aydınlıq gətirilib.

Görüşdə universitetin Təbiiyə işləri üzrə prorektor, dosent Zülfüqar Musabəyov, baş mühasib İlqar Mehrabov, fakültə dekanları və digər şəxslər iştirak ediblər.

XII Ümummilli Tibb Təhsili Konqresi keçirilib

Universitetimizin nümayəndələri Türkiyənin Samsun şəhərində keçirilən XII Ümummilli Tibb Təhsili Konqresində iştirak ediblər. Tədbirə ATU-nun elmi katibi Nazim Pənahov, Tədris şöbəsinin müdiri Kamandar Yaqubov, I Müalicə-profilaktika fakültəsinin dekanı Elşad Novruzov, həmçinin müxtəlif kafedraların təmsilçiləri qatılıblar.

Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının təşəbbüsü ilə baş tutan tədbirdə bu qurumun ölkəmizdəki nümayəndəsi dr. Hande Harmancının moderatorluğu ilə Azərbaycan da tibb elmləri sahəsindəki son yeniliklərə həsr olunmuş xüsusi panel sessiya keçirilib. Konqresə "Azərbaycanda tibb və sağlamlıq

elmlərini tədris edən mütəxəssislərin təhsildəki dəyişikliklər" mövzusu ilə əlaqədar 8 poster və 3 məruzə təqdim olunub. Eyni zamanda, ATU-nun

Tibbi mikrobiologiya və immunologiya kafedrasının dosenti Samir Cavadov "Azərbaycanda tibb və sağlamlıq elmlərinin tədrisi" mövzusunda çıxış edib. Tədbirdə tibb təhsilində yeniliklərin istiqamətləri, liderlik təcrübələri, dəyişiklik mühiti, dövlət standartları və s. kimi mövzularda məruzələr dinlənilib.

Qeyd edək ki, konqresdə universitetimizin əməkdaşları ilə yanaşı, Səhiyyə Nazirliyi, Tibbi Ərazi Bölmələrini İdarəetmə Birliyi, İctimai Səhiyyə və İslahatlar Mərkəzi, Azərbaycan Dövlət Baza Tibb kollecləri və Gəncə Tibb Kollecinin nümayəndələri də iştirak ediblər.

Əməkdaşlarımız 57-ci Türk Pediatriya Konqresində

Şimali Kipr Türk Cümhuriyyətinin (ŞKTC) Girne şəhərində 57-ci Türk Pediatriya Konqresi keçirilib. Konqresdə 1868 həkim, 300 alim iştirak edib, gənc həkimlər üçün 7 kurs təşkil olunub.

Konqresdə pediatriyanın müxtəlif sahələrini əhatə edən 265 poster, 102 sözlü məruzə dinlənib. ATU-nun II Uşaq xəstəlikləri kafedrasının dosenti Məleykə Kərimova "Sözlü məruzələr" panelinə, I Uşaq xəstəlikləri kafedrasının dosenti Nigar Sədiyeva isə "Narkotik maddələrin istifadəsi və uşaq" panelinə sədrlik ediblər. Konqresdə ilk dəfə olaraq "Turkish Archives of Pediatrics" jurnalının panel-

ləri elmi müzakirələrin yüksək səviyyəsi ilə fərqlənib.

Tədbiri dəyərli edən məqamlardan biri də professorlar Özgür Kasapçopur və Nur Canpolat tərəfindən nəşrə hazırlanmış "Pandemide həkim olmaq" kitabının təqdimatı idi. Pandemiya dövründə həkimlərin yaşadıkları hadisələrdən bəhs edən kitab, onların həssas, dözümlü fəaliyyətini bir daha gözə önünə gətirir və həkimliyin beynəlmiləl dəyərlərə sahib olması zərurətinə əminlik yaradır. Kitabın satışından əldə edilən gəlirin pandemiya dövründə itirən həkimlərin övladlarının təhsilinə sərf ediləcəyi planlaşdırılır.

Körpələrdən topuq testi nə vaxt götürülməlidir?

Mütəxəssis deyir ki, bu proses yanlış vaxtda aparılsa, nəticə doğru olmayacaq

Artıq ölkəmizin tibb müəssisələrində topuq testinin tətbiqinə başlanılıb. Bu haqda KİV-ə Tibbi Ərazi Bölmələrini İdarəetmə Birliyindən (TƏBİB) məlumat verilib. Bildirildiyinə görə, ÜST-ün tövsiyəsi ilə yenidoğulmuşların skriningi uşaqlar üçün mütləq vacib olan testlər siyahısına daxil edilib. Neonatal skrininglərdə - topuq testi götürülərək irsi xəstəliklərin (hipotiroidizm və fenilketonuriya) diaqnostikası aparılır.

Müayinə nəticəsində xəstəlik aşkar olunduqda və ya şübhəli testlərdə ailə ilə əlaqə saxlanılaraq aidiyyəti ilkin səhiyyə müəssisəsinə məlumat verilir. Eyni zamanda neonatal skrining Azərbaycan Prezidentinin sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Ana və uşaqların sağlamlığının yaxşılaşdırılmasına dair 2014-2022-ci illər üçün Dövlət Proqramı"na da daxil edilib. Səhiyyə Nazirliyinin aldığı avadanlıq TƏBİB və İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi tərəfindən tamamlanmış xüsusi reaktivlərlə təchiz olunaraq skriningin icrasına start verilib.

Tədris Cərrahiyyə Klinikasının Neonatologiya şöbəsinin müdiri Aygün Rüstəmxanlı bizimlə söhbətində yenidoğulmuşlardan topuq testinin götürülməsinin əhəmiyyətindən söhbət açıb. Şöbə müdirinin bildirdiyinə görə, bu test körpələrin həyatı və sonrakı dönmə üçün çox əhəmiyyətli-dir: "Çünki bir müayinə metodu ilə çox

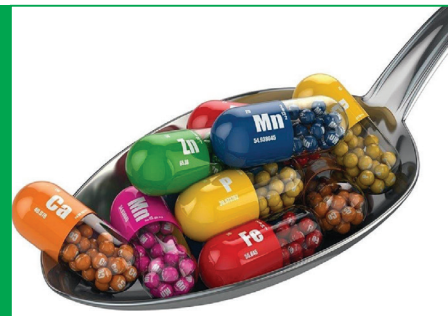
saylı xəstəliklər qrupunun varlığı və ya yoxluğunu aşkar etmək mümkün olur. Müayinənin bəzi nəticələrinə görə isə, əlavə araşdırmalara zərurət yaranır. Yəni nəticələrdən dolayı sonrakı mərhələlərdə genetik müayinələrə doğru addımlar atılır. Bu müayinə metodunun Dövlət Proqramına salınmasının əhəmiyyəti olduqca böyükdür".

A.Rüstəmxanlı həkimlərimizin bu müayinə metodunu əvvəllər də şübhələndikləri xəstə qrupunda tətbiq etdiklərini bildirib: "Hər hansı yenidoğulmuşda tənəffüs pozğunluğu sindromu, infeksiyon markerlərin yüksəlməsi, sepsis əlamətləri olarsa, bu sepsisin verdiyi qan dəyərlərindəki müəyyən dəyişikliklər və ya klinik əlamətlər bizdə şübhə yaradırdı ki, bu körpədə irsi xəstəlik ola bilər. Biz bundan qaynaqlanaraq yenidoğulmuşların 5-6-cı günlərində topuq testi müayinəsi aparırıdık. Çünki irsi xəstəliklərin əlamətləri daha çox

3-5 gündən sonra klinik qarşıya çıxır. Səbəbi isə yeni doğulmuş körpənin ilk günlərdə qidalanmasıdır ki, qidanın miqdarı artıqca onun tərkibindəki maddələrin bir qismi metabolizmanın pozulması nəticəsində orqanizm üçün toksik elementə çevrilir. Yəni testi körpə dünyaya gələn kimi götürsək, doğru nəticəni ala bilmərik".

Şöbə müdiri topuq testinin artıq şübhəli qruplarda deyil, hər bir yeni doğulmuş körpədən götürüləcəyini faydalı addım kimi dəyərləndirib: "Bəzən elə olur ki, uşağı evə sağlam yazırıq, 10 gündən sonra qusma, süstlük, qıcolma və s. əlamətlərlə geri qaydır. Topuq testi aparıldıqdan sonra bəlli olur ki, ana südündə protein olduğu üçün irsi xəstəliklər üzə çıxıb. Bu cür hallarla rastlaşmamaq üçün hər bir yenidoğulmuşda topuq testinin aparılması təqdirəlayiqdir. Bir şərtlə ki testin götürülmə qaydalarına düzgün riayət olunsun".

Məlum olduğu kimi, Milli Məclis "Qida təhlükəsizliyi haqqında" qanun layihəsini üçüncü oxunuşda təsdiqləyib. Qanun qüvvəyə mindikdən sonra yeni qaydalara əsasən, Azərbaycanda bioloji aktiv maddələri (BAM) ərzaq dükanları, marketlərdən almaq mümkün olacaq.

Bioloji aktiv maddələr marketlərdə satıla bilər

Dosent İbrahim Əhmədov: Bu maddələr yaş, peşə, sağlamlıq vəziyyətinə əsasən fərdi məsləhət görülməlidir

Bəzi mütəxəssislər bunu normal hal kimi qiymətləndirsə də, insan sağlamlığı üçün müəyyən fəsadlar törədəcəyini iddia edənlər də var.

Azərbaycan Tibb Universitetinin Qidalanma və tibbi ekologiya kafedrasının müdiri, dosent İbrahim Əhmədov da BAM-ın pərakəndə ticarət şəbəkəsində satılmasının əleyhdarlarındandır. O öz mövqeyini bir sıra arqumentlərlə əsaslandırır: "Sən dövrələri əhali arasında bioloji aktiv maddələrə meyl artıb, bundan istifadə edənlər çoxalıb. Adından da bəllidir ki, bu əlavələrin tərkibi orqanizmdə maddələr mübadiləsinə yüksək dərəcədə təsir edən komponentlərdən ibarətdir. Bu baxımdan da, ondan istifadə hər kəsə şamil edilməməli, fərdi olaraq yaş, peşə, orqanizmin sağlamlıq vəziyyətinə uyğun məsləhət görülməlidir. İnsanlar bu maddələri istifadə etməzdən öncə yaxşı olardı ki, həkimlərimizin nəzarəti ilə orqanizmlərinin hansı komponentə tələbatının olub-olmadığını öyrənsinlər. Doğrudur, xanımlarımız xörək hazırlayanda həmişə

müxtəlif quru meyvələrdən, tərəvəz və ədviyyatlardan istifadə ediblər. Amma süni və kimyəvi yolla alınmış maddələrin tərkibindəki komponentlərin nədən ibarət olduğu, onun hansı orqanlara necə təsir edəcəyi mütləq öyrənilməlidir".

Kafedra müdiri, BAM-ın ticarət şəbəkələrində satışına icazə verilməsinə ölçüb-biçməyi təklif edir: "Əlavələr hələ apteklər şəbəkəsində satılanda buna nəzarət etmək mümkün deyildi. İndi isə nəzarət heç mümkün olmayacaq. Aydın məsələdir ki, süni yolla hazırlanan məhsulların orqanizmə yan təsirləri olur. Ona görə də satışa çıxarılan əlavələrin etiketlərində onun tərkibi, saxlanma şəraiti, istifadə təyinatı və s. barədə istehlakçılara ətraflı məlumat verilməlidir. Yan təsirlərə malik olmayan, sıçrayışlı, nəzərəcarpaq dəyişiklik effekti göstərməyən əlavələrin satışa çıxarılmasını normal qəbul etmək olar".

Koronavirus pandemiyasının yenidən səngiməyə başladığı bir vaxtda insanlar arasında meymunçığı xofu dolaşmaqdadır. Düşünürük ki, təşviş doğuran nə olursa-olsun, qarşısını almaq üçün ilk növbədə o barədə bilgilil olmaq vacibdir. Elə bu məqsədlə ATU-nun Yoluxucu xəstəliklər kafedrasının assistenti, tibb üzrə fəlsəfə doktoru Vüqar Cavadzadəyə müraciət etdik.

Meymunçığıyının gəlişinə hazır olmalıyıq

Vüqar Cavadzadə: Infeksiyon xəstəliklər sərhəd tanımır

Meymunçığıyının (Monkeypox) ümumi intoksikasiya və ekzantema ilə gedən kəskin yoluxucu xəstəlik olduğunu vurğulayan mütəxəssis qeyd etdi ki, xəstəliyin törədici Poxviridae ailəsinə, Orthopoxvirus cinsinə aid DNT tərkibli viruslardır. Onun sözlərinə görə, meymunçığıy xəstəliyi XVIII əsrdən məlum olsa da, virus ilk dəfə 1958-ci ildə Danimarkada xəstə meymunlardan tapılıb: "Virusun iki əsas növü var: Qərbi Afrika və Mərkəzi Afrika. Bu xəstəliyə ilk dəfə insanlar arasında 1970-ci ildə Konqo Respublikasında rast gəlinib. Daha sonra isə Mərkəzi və Qərbi Afrika ərazisində yayılıb. 2003-cü ildə ABŞ-da ilk dəfə insanlar arasında xəstələnmə müşahidə edilib".

V.Cavadzadə bildirdi ki, meymunçığıyının bu günə kimi məlum olan ən böyük epidemiyası 2017-ci ildə Nigeriyada baş verib və 172 yoluxma hadisəsi qeydə alınıb. Yoluxanların 75%-i 21-40 yaş arası kişilər olub. 2022-ci il mayın 7-də Avropada ilk təsdiqlənmiş yoluxma halı baş verib.

Mütəxəssis onu da söylədi ki, xəstəlikdə infeksiya mənbəyi meymunlar,

dələlər və bir çox gəmirici növləridir. Virus hava-damcı və təmas vasitəsilə yoluxur. Virusla yoluxma heyvandan hazırlanmış məhsullardan da baş verə bilər. Eləcə də səpgisi olan xəstənin istifadə etdiyi paltar və yataq dəsti yoluxma mənbəyi sayılır.

Virusların ana bətnində plasentadan keçərək dölü yoluxdurmasının öz təsdiqini tapdığını deyən həkim xatırladı ki, meymunçığıy təbii – ocaqlı endemik infeksiyadır: "Onun pandemiyaya vermək kimi epidemioloji xüsusiyyəti yoxdur. Bu günə kimi dünyada meymunçığıyının pandemiyası qeydə alınmayıb. Araşdırmalara görə, meymunçığıy xəstəsi ilə kontaktda olan hər 50 şəxsdən biri bu virusla xəstələne bilər. Bu da virusun nə qədər az yoluxucu olduğunu göstəricisidir. Meymunçığıyına yoluxmuş xəstələrdə 10-14 gündən sonra ümumi əlamətlər – qızdırma, üşütmə, halsızlıq, baş və əzələ ağrıları müşahidə edilir. Daha sonra qızdırma subfebril dərəcələrə düşür və qaşintılı səpgilər əmələ gəlməyə başlayır. Çox hallarda xəstələrdə əsasən periferik limfa düyünlərinin böyüməsinə rast gəlinir".

Mütəxəssisin açıqlamasından o da məlum oldu ki, meymunçığıyının Qərbi Afrika variantında letallıq 3, Cənubi Afrika variantında isə 10 faizdir. Meymunçığıyının diaqnozu klinik, epidemioloji və laborator müayinələrə əsasən qoyulur: "Müasir dövrdə diaqnoz məqsədilə Polimeraza zəncirvari reaksiyadan (PZR) istifadə edilir. Xəstəliyin müalicəsində virusa təsir edəcək konkret antiviral preparat mövcud deyil. Lakin antiviral müalicədə Tecovirimat (TPOXX) və Brincidofovir (Tembexa) kimi preparatlar tövsiyə edilib. Xəstəliklə mübarizə məqsədilə maska və digər qoruyucu vasitələrdən istifadə etmək lazımdır. Hal-hazırda ABŞ-da meymunçığıyına qarşı iki vaksın - ACAM2000 və JYNNEOS (imvanex) lisenziya alıb.

V.Cavadzadə bu virusun Azərbaycanda yayıla bilmə ehtimalına da aydınlıq gətirib: "İnfeksiyonist olaraq həmişə qeyd etmişəm ki, infeksiyon xəstəliklər sərhəd tanımır. Meymunçığıy infeksiyasının ölkəmizə gəlmək ehtimalı da böyükdür. Qeyd etdiyimiz kimi, yoluxuculuq xüsusiyyəti yüksək deyil, amma profilaktik tədbirlərə daim əməl edilməlidir".

Türkiyəli alim universitetimizdə fəaliyyət göstərib

Türk Dövlətləri Təşkilatı Türk Universitetlər Birliyinin "Orhun mübadilə proqramı" çərçivəsində Türkiyənin Niğde Ömer Halisdemir Universitetinin Tibb fakültəsinin Tibbi biologiya kafedrasının professoru Zeliha Selamoğlu 16-29 may 2022-ci il tarixlərində Bioloji kimya kafedrasında akademik fəaliyyət göstərib.

Professor Z.Selamoğlu bu müddətdə tələbələr və rezidentlər üçün mühazirələr oxuyub, praktik məşğələ dərsləri aparıb. Mayın 25-də onun "Selen birləşmələrinin metabolik proseslərdə antioksidant kimi rolu" mövzusunda seminarı keçirilib. Seminarda ATU-nun bir çox kafedralarının professor-müəllim heyəti və tələbələr iştirak edib. Seminarı ATU-nun Beynəlxalq əlaqələr şöbəsinin müdiri, dosent

Müşfiq Orucov açıq elan edib. Şöbə müdiri Türk Dövlətləri Təşkilatının Universitetlər Birliyi, qonaq professor və onun gəlişinin məqsədi ilə bağlı ətraflı məlumat verib. Bioloji kimya kafedrasının müdiri, professor Gülnarə Əzizova öz çıxışında türkiyəli qonağın toxunduğu mövzunun əhəmiyyətindən danışaraq, seminarın əhəmiyyətli olacağından bəhs edib. Seminar iştirakçıları tərəfindən çox maraqla qarşılanıb və maraqlı onları çoxsaylı suallarına cavab verib.

Z.Selamoğlunu səfərinin son günü İctimai səhiyyə fakültəsinin dekanı, professor Anar Ağayev qəbul edib. Görüş zamanı ona universitetimizdə, o cümlədən İctimai səhiyyə fakültəsində aparılan tədris islahatları və yeniliklər barədə ətraflı məlumat verilib. Qonaq professor Azərbaycana ilk dəfə səfər etdiyini deyərək, ATU-da olmağından çox məmnun qaldığını bildirib. Bioloji kimya kafedrasının əməkdaşlarının onu çox mehriban qəbul etdiyini deyən qonaq, layihənin sosial-mədəni proqramının da çox zəngin təşkil edildiyini vurğulayıb və yüksək qonaqpərvərlik üçün ATU rəhbərliyinə öz dərin minnətdarlığını çatdırıb.

Dar günün adamı

Kənan Səlimzadə doğmaları və dostlarını tərk etsə də, Vətən borcundan üzəg çıxdı

Gizir Kənan Səlimzadə 1997-ci il noyabrın 25-də İsmayilli rayonunda dünyaya göz açıb. Sakit, sözbəxan bir uşaq olub. Orta məktəbdə də nizam-intizamı ilə fərqlənib, yaxşı oxuyub. Uşaqlıqdan hərbiçi olmaq istəyib. Elə bu arzu ilə də Azərbaycan Tibb Universitetinin Hərbi Tibb fakültəsinə daxil olub. K.Səlimzadə onu tanıyanlar tərəfindən mehriban, gülərlü, zarafatlı bir insan kimi xatırlanır.

2016-cı ildə universiteti bitirdikdən sonra N sayılı hərbi hissədə hərbi feldşer kimi fəaliyyətə başlayıb. Orada da nizam-intizamı ilə seçilib. Vəzifəsinə məsuliyyətlə yanaşdığı və tapşırıqları vaxtli-vaxtında yerinə yetirdiyi üçün dəfələrlə fəxri fərmanlarla təltif olunub.

... Sevdidiyi qız var idi. 2021-ci ildə ailə qurmağı planlaşdırırdı. İşlərini bir az sahmana salan kimi, səbirsizliklə toyunu gözləyən valideynlərini, qohum-əqrəbasını sevindirmək istəyirdi. Amma amansız müharibə bütün arzuları kimi, bunu da yarımçıq qoydu...

“Müharibə başlayan kimi cəbhəyə getdi”

Atası Məmiş Səlimov:

- Kənan hələ kiçik yaşlarından söz eşidən, sakit, şən bir uşaq idi. Orta məktəbdə yaxşı oxuyurdu. Mülkiyyətləri ondan razılıq edirdilər. Heç vaxt valideynlərini incitmədi. Hərbiçi olmağı da özü seçdi. Formadan çox xoşu gəlirdi. Ali məktəbə qəbul olmaq üçün hazırlığa gedir, həm də işləyirdi. Hazırlığın xərcini özü ödəyirdi və arzu etdiyi kimi də universitetə daxil oldu. Oranı bitirdikdən sonra təyinatla N sayılı hərbi hissədə hərbi feldşer kimi xidmətə başladı. İşindən həmişə razılıq edirdi. Böyük-lə böyük, kiçiklə kiçik idi. İxtisasını artırmaq və ailə qurmaq arzusunda idi. Vətən müharibəsi başlayan kimi cəbhəyə getdi. Döyüşlərdə çoxlu yaralıya köməklik göstərdi, həyatını xilas etdi. Bizimlə telefonla danışanda hər şeyin yaxşı olacağını deyirdi.

2020-ci il oktyabrın 3-də şəhid oldu. Rayon rəhbərliyi, millət vəkilləri, kənd camaatı ehtiramla onu son mənzilə yola saldı. Qubaxəlilli kənd qəbristanlığında dəfn olundu. Oğlum ölümündən sonra “Vətən uğrunda”, Füzuli və Xocavəndin azad olunmasına görə medalları ilə təltif edilib. Şəhidlərin xatirəsinə kəndimizdə abidə inşa edilib, yaşadığımız küçəyə Kənanın adı verilib. Evimizdə xatirə guşəsi təşkil etmişik. Orada Kənanə məxsus əşyalar, təltiflər, mükafatlar saxlanılır.

“Hər gün yuxuma girir, evimizə gələcəyini deyir”

Anası Firuzə Səlimova:

- Yüzlərlə şəhid anası kimi, mən də bu gün qürur hissi keçirirəm. Ona görə ki, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə şanlı ordumuz işğal altında olan torpaqlarımızı azad etdi, qələbə çaldı. Bu qələbə biz şəhid analarına bir təsəlli oldu. Kənan müharibə vaxtı mənimlə danışanda həmişə yaxşı olduğunu deyirdi. Nigaran qalmamağımı məsləhət görür, deyirdi ki, ana, darıxma, tezliklə düşmən üzərində qələbə çalıb geri dönəcəyik. Gələn kimi mən də ailə quracaq, səni ikiqat sevincirəcəyəm. Amma çox təəssüf ki, Kənan arzusuna çatmadı, ailə qurmaq ona nəsib olmadı.

Hər gün yuxularıma girir. Soruşuram, niyə evimizə gəlmirsən? Deyir ki, ana, hələ Qarabağ yağıldandan tam azad olmayıb. Azad olsun, gələcəyəm...

“Gəldiyi gün də cəbhə bölgəsinə yollandı”

Bacısı Nərgiz Səlimova:

-- Biz ailədə 3 uşaq olmuşuq. Böyük qardaşım Mətləb, mən, bir də sonbeşiyimiz Kənan. İstədiyi qız var idi. Nişanlamaq istəyirdik. Atam neçə dəfə Kənanı dedi ki, aparaq üzük taxaq. Deyirdi, bəzi planlarım var, həyata keçirirəm, sonra. İşini təkmilləşdirmək üçün Xızıda kurs keçirdi. Kursdan sonra maaşında artım da olacaqdı. Getdi Xızıya, oradan yarımçıq qayıtdı. Səbəbini soruşduq, ayağı ağrıdığını dedi. Sonra öyrəndik ki, ermənilər Qarabağda tərribat törədibmiş, ona görə oradan yarımçıq qayıdıb. Gəlişinin səbəbini bizdən gizlətdi,

demədi. Gəldi və elə həmin gecə də cəbhə bölgəsinə yollandı.

Şəhid olmamışdan öncə zəng etmişdi. Hal-əhval tutduq. Sonra istədiyi qızı soruşdu. Ona Füzuliyə gedəcəyini deməyimi tapşırırdı. Son sözü o oldu ki, özünüzdən muğayat olun, ata-anamı təqəyməyin.

Kənan istedadlı idi. Hər şeyə marağı vardı. Evdə nəse xarab olanda, çalışırdı özü düzəltsin. Rəssamlıq qabiliyyəti də var idi. Çox təəssüf ki, onun əl işlərindən qalmayıb. 9-cu sinifdə oxuyanda namaz qılmağa başladı. İlk dəfə çekdiyi də məscid şəkli oldu. Sonra başqa şəkillər də çekmişdi. Arada şeir də yazırdı. Çox təəssüf ki, nə çekdiyi şəkillərdən, nə də yazdığı şeirlərdən qalıb. Təkcə məscid şəkli ki, onu da Kənanın əziz xatirə kimi saxlayırıq.

“Ürək edib valideynləri ilə görüşə bilmirəm”

Baş leytenant Pərvin Abdullayev:

- Kənan Səlimzadə yaşının az olmasına baxmayaraq qoçaq və mərd, yaralıları döyüş meydanında qoymayan bir həkim idi. Həmişə üzgünlər, onun bəmərə danışmaları ətrafdakılarda xoş ovqat yaradardı. Qız istədiyindən xəbərimiz var idi. Fikirləşirdik ki, qələbə ilə geri qayıtdıqdan sonra hərbiçi yoldaşlarla toyunu edərək.

Saf insan olduğu üçün Kənanın xətrini çox istəyirdim. Naharı həmişə bir yerdə edərək. Qəlbində paxıllıq, kin-küdurət yox idi. Üzləşdiyi problemləri də gülə-gülə qarşılayırdı. O, dar günün adamı idi.

Təəssüf ki, onu çox tez itirdik. Müharibə Kənanla birgə xeyli dəyərli qardaşımızı bizdən aldı. Kənanın itkisi hamımızı sarsıtdı. Onun şəhid olması bizim üçün ən acı səhnələr-

dən biri idi. Füzulinin Qaraxanbəyli kəndində yaralıları ilkin tibbi yardım göstərərək təxliyəsi ilə məşğul olan vaxt şəhid oldu.

...O bu həyatdan nakam getdi. Arzuları, istəkləri yarımçıq qaldı. Kənanla fəxr eləyən valideynlərinə səbr arzulayıram. Qardaş-bacısı ilə telefon vasitəsilə danışsam da, ürək edib valideynləri ilə görüşə bilməmişəm. Düşünürəm ki, onlar məni görüb pis ola bilər, mən də onların o vəziyyətinə dözmə bilmərəm...

“Həmişə deyirdi ki, Qarabağı azad etməliyik”

Dayısı Elxan Ağamaliyev:

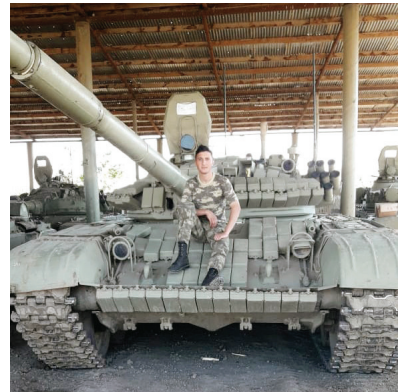
- Kənan anadan olan günü mən Bakıda idim. Zəng etdilər ki, anasını təcili Ağsu xəstəxanasına aparıblar. Mən Ağsuya çatanda Kənan artıq dünyaya gəlmişdi. Hər yay tətilini İsmayillinin Qalınçaq kəndində nənəsinin yanında keçirirdi. Nənəsi hara getsəydi, özü ilə Kənanı da aparırdı. Qarabağ mövzusu onu çox düşündürür, çox maraqlandırır. Hərbiçi olmağı özü seçdi. 9-cu sinfi bitirdikdən sonra Hərbi Liseyə qəbul olmaq istədi, alınmadı. Amma həvəsdən dönmədi. Təkrar çalışdı, Tibb Universitetinin Hərbi Tibb fakültəsinə daxil oldu, feldşer ixtisasına yiyələndi. Həmişə deyirdi ki, Qarabağı düşmən tapdığından azad etməliyik. Anasının səhhətində problem var idi, həm də evdə həyan olsun deyə, Kənan ailə qurmaq istəyirdi. İstədiyi qız da var idi. 2020-ci ildə istədik nişan qoşmaq. Razılaşmadı ki, bir az gözləyin. Çox təbiyəli, sözüne bütöv oğlan idi.

“Səhərə qədər qəbrinin üstündə yatmışam”

Dostu Əziz Mansurov:

- Biz dost deyildik, qardaş idik. Doğma qardaş kimi bir-birimizə yaxın və əziz olmuşuq. Kənanla bütün sirlərimizi bölüşürdük. Bir-birimizə çox bağlı idik. Bizi tanıyanlar münasibətimizi görüb qibtə edirdilər. Heç vaxt bir-birimizə adımızı deməmişdik, “qardaş” deyirdik. Kənan gənc olmasına baxmayaraq, kənddə ağsaqqallar, yaşlıları ona həmişə hörmətlə yanaşırdılar. İmanlı və ünsiyyətçi insan idi. Böyük arzuları vardı. Toy etmək, ailə qurmaq, oğul atası olmaq istəyirdi. Deyirdi ki, mən çətinliklə böyümüşəm. Amma oğluna rahat şərait yaratmaq, oxutmaq istəyirdi.

Dostlarını çox sevər, onların uğrunda lazım gəlsə, canını verərdi. Elə mənim arzularım da o, şəhid olandan sonra sanki yarımçıq qaldı... Özümü ondan sonra dayaqsız, kimsəsiz he-

sab edirəm. Gözlərim həmişə onu axtarır. Biləndə ki həyatda yoxdur, çox pis oluram, fikirlərimi bölüşəcək, dərdlərimi anladacaq bir adam tapa bilmirəm.

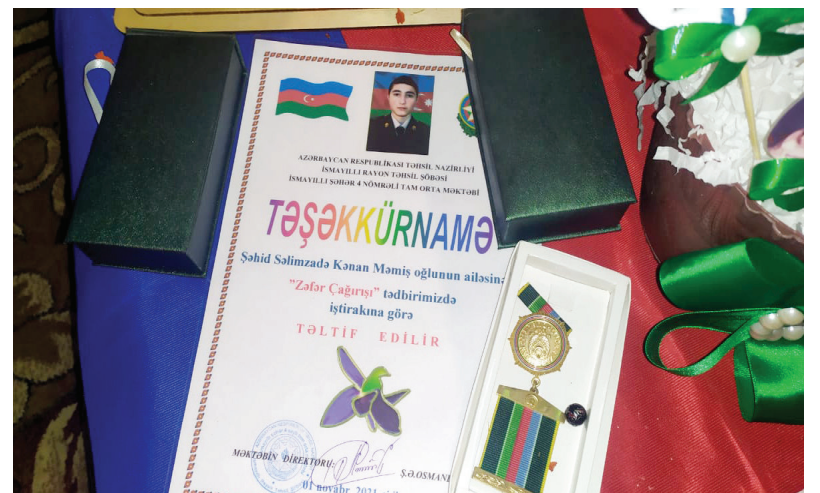
...Onun şəhid olduğunu mənə heç kim demədi. Kənan oktyabrın 3-ü şəhid olub, 4-ü ailəsinə xəbər veriblər. Qəribədir ki, həmin gün özümü çox narahat hiss edirdim. Ata-anasına, bacısına zəng etdim, açmadılar. Narahatlığım daha da artdı. Sən demə, həmin gün Kənan dəfn olunmuş. Heç kim mənə onun şəhid olması xəbərini deməyə ürək etməmiş. Sonra mənə zəng edən dostlar da onun yaralı olduğunu dedilər. Həmin gün axşam tərəfi Kənanı gətirdim. Qarıya çatanda qadın quruluşunu gördüm. Onda hiss etdim ki, qardaşım şəhid olub. Əhvalım dəyişib, özüm-dən getmişəm. Dava-dərman edib ayıldılar. Bir az özümə gələndən sonra qəbiristanlığa getdim. Qəbri qucaqlayıb, xeyli ağladım. Orda da yuxu tutub, yatmışam. Səhərə yaxın ağsaqqallar gəlib, məni zorla apardılar. Kənan şəhid olandan bəri özümə gələ bilmirəm. Dostumu, qardaşımı itirməyimlə barışmasam da, onunla fəxr edirəm. Darıxıram onun üçün...

“Elə bilirəm ki, yenə dayım gələcək...”

Bacısı qızı, 12 yaşlı Xeyalə Əlizadə də dayısını kövrək hisslərlə xatırlayır: “Mən dayımı çox istəyirdim. Həmişə bizə gələndə meyvə, şirniyyat gətirərdi. Dərslərimizlə maraqlanardı, bilmədiklərimizi dayımdan soruşardıq. O da həvəslə izah edərdi, yaxşı oxumağımızı tapşırırdı. Vurma cədvəlini bizə dayım öyrədirdi. Necə öyrətdisə, yaddaşıma biryolluq həkk oldu. Elə bilirəm ki, yenə dayım gələcək, dərslərimizlə maraqlanacaq, bilmədiklərimizi başa salacaq. Amma nə qədər gözləsəm də gəlmir...”

Torpaqlarımızın azadlığı, Vətənimizin başının dikəlməsi naminə canından keçərək qəlbimizdə əbədi məskən salan bütün şəhidlərimizə Allah rəhmət eləsin!

Qabil ZİMİSTANOĞLU

◆ “Skolios xəstəliyi xüsusən gənc və yeniyetmə yaşlarında özünü qabarıq şəkildə büruzə verdiyindən, bəzən insanlarda kompleks halına gəlir. Əyriliklər əsasən döş və bel nahiyyələrində müşahidə olunur. Xəstəliyin progressiv inkişafı onurğa sütununun və döş qəfəsinin nəzərəcarpacaq dərəcədə deformasiyasına qədər gətirib çıxarır. Bu isə inkişaf edən orqanizmdə bir sıra orqan və sistemlərin patoloji dəyişikliklərinə səbəb olur. Həmin xəstəliklərdən biri də skoliosdur”.

düzlətməyə çalışıram...”
Bu xəstəliyin əlamətlərindən bəhs edən mütəxəssis vurğulayıb ki, skolios fəqərə sütununun öz ətrafında sağa və sola əyilməsidir. Fəqərə sütununun önə əyilməsi isə kifozdur: “Skolios son dövrlərdə tez-tez

Anaların məsuliyyət daşdığı xəstəlik

Ortoped-cərrah Cəfər Nəsirli bildirir ki, hər belə əyri xəstəni qorxudub əməliyyat etmək olmaz

rast gələn xəstəlikdir. İndi skoliosu fizioterapevtlər, neyrocərrahlar, nevroloqlar müalicə etməyə başlayıblar. Əslində bu, doğru deyil. Skolios onurğa sistemi və dayaq-hərəkət sistemində aid olduğu üçün ortoped və travmatoloq tərəfindən müalicə edilməlidir. Onu da deyim ki, skolios öldürücü bir xəstəlik deyil. Əgər onurğa əyriliyi hər hansı bir patoloji səbəblə bağlı deyilsə, bu sadəcə onurğanın forma pozğunluğudur. İnsan tanıyıram ki, 80 yaşındadır, “S” formasında skoliosu var, 7-8 övlad sahibidir. Düzdür, skoliosa ən çox cavanlarda rast gəlir. Bu da nədən irəli gəlir? Yuxarıda qeyd etdiyim kimi, uşaqlar bədən tərbiyəsinə diqqət yetirmir, normadan ağır çantalar daşıyır, partada və ya kompüterə baxarkən düzgün oturmurlar. 35-40 dərəcədə yuxarı skolioslar yalnız cərrahi əməliyyat yolu ilə aradan qaldırılır, aşağı dərəcəli skolioslar isə konservativ yollarla müalicə edilir. Konservativ yollar dedikdə idman növləri və xüsusi korreksiyaedici korsetlər nəzərdə tutulur. Ümumiyyətlə isə, onurğa əyriliyinin minlərlə səbəbi var”.

Bunu ATU-nun Tədris Cərrahiyyə Klinikasının Travmatologiya və ortopediya şöbəsinin müdiri, tibb üzrə fəlsəfə doktoru Cəfər Nəsirli son zamanlar uşaqlar arasında tez-tez rast gələn skolios xəstəliyi haqqında danışarkən deyib.

Skoliosun müasir dövrün xəstəliklərindən biri olduğunu söyləyən cərrah bildirib ki, bu bəzən irsi, bəzən endipatik, bəzən də digər xəstəliklərlə əlaqədar olur: “Skoliosun piylənmədən tutmuş, qohum nikahlara, şagirdlərin partada düzgün oturmamasına qədər bir çox yaranma səbəbləri var. Uşaqların orta məktəbdə idman hərəkətlərini düzgün yerinə yetirməməsi, çantaları belinə yanlış tərzdə götürməsi, dərslər hazırlarkən stulda normal oturmaması və sair müəyyən zamandan sonra bel, onurğa sütunu xəstəliklərinə gətirib çıxara bilər. Zamanında müəyyən edildikdə, korreksiyaedici korsetlərlə, idmanla qarşısı alınır. Amma irəliləmiş dərəcədə olanda cərrahi yolla aradan qaldırılır. Üzülərək söyləyirəm ki, hərdən yanıma 12-13 yaşında xəstələr gəlir. Bəzən baxırsan ki, o qədər də ciddi əyrilik yoxdur. Bəzən də ilk görünüşdə çox pis halda olurlar. Soruşursan, problem nədir? Cavab verirlər ki, sizdən əvvəl bir həkimə getmişdik, dedi, təcili əməliyyat etmək lazımdır. Əks halda, zamanla ayaqlarınız iflic olacaq və yaxud evləndə uşağınız olmayacaq və s. Yəni, bu kimi boş şeylərlə insanların psixologiyasını pozurlar. Həmin xəstə ilə bəlkə də bir saat danışım ki, belə bir şey yoxdur. Xəstəlik qalır bir tərəfdə, onun psixologiyasını

günluğudur. İnsan tanıyıram ki, 80 yaşındadır, “S” formasında skoliosu var, 7-8 övlad sahibidir. Düzdür, skoliosa ən çox cavanlarda rast gəlir. Bu da nədən irəli gəlir? Yuxarıda qeyd etdiyim kimi, uşaqlar bədən tərbiyəsinə diqqət yetirmir, normadan ağır çantalar daşıyır, partada və ya kompüterə baxarkən düzgün oturmurlar. 35-40 dərəcədə yuxarı skolioslar yalnız cərrahi əməliyyat yolu ilə aradan qaldırılır, aşağı dərəcəli skolioslar isə konservativ yollarla müalicə edilir. Konservativ yollar dedikdə idman növləri və xüsusi korreksiyaedici korsetlər nəzərdə tutulur. Ümumiyyətlə isə, onurğa əyriliyinin minlərlə səbəbi var”.

Bu xəstəliyə görə məsuliyyətin ilk növbədə ananın üzərinə düşdüyünü söyləyən cərrah qeyd edib ki, ana uşağını soyunduran və yaxud çimirdirən zaman mütləq onun bədənində diqqət yetirməlidir: “Əgər uşağın belində hər hansı bir əyrilik sezilərsə, hər iki kürək nahiyyəsində hansısa bir assimetriklik olarsa, zamanında həkimə müraciət edilməlidir. Çünki erkən diaqnoz qoyulan skolioslar müalicəylə korreksiya edilə bilər. Lakin bəzən də elə həkimlər olur ki, lazımsız yerə xəstəyə 4-5 saatlıq narkoz verib əməliyyat təyin edirlər. O zaman onurğa sütununun hərəkətini də bağlayırlar. Bu isə vicdansızlıqdır. Skolios əməliyyatı ortopediyanın ən böyük əməliyyatlarından biridir. Ona görə də insanları ilk öncə bununla bağlı məlumatlandırmaq lazımdır, aldatmaq yox”.

“Mən tiroid əməliyyatını necə icra edirəm?”

Tədris Cərrahiyyə Klinikasında rezidentlər üçün növbəti maraqlı mövzuya həsr olunmuş seminar keçirilib. Bu dəfəki seminar “Mən tiroid əməliyyatını necə icra edirəm?” mövzusu-nu əhatə edib.

Klinikanın endokrinoloq cərrahı Azər Hümətov rezidentlərə qalxanabəniz xəstəliyinin cərrahi anatomiyası, əməliyyat üsulları, əməliyyat texnikası, qaydan qırtlaq sinirinin variyasiyaları, sinir monitorinq cihazı ilə birləşdirilmiş əməliyyat zamanı baş verə biləcək ağırlaşmalar haqqında geniş məlumat verib.

Qeyd edək ki, bu cür əhəmiyyətli layihə və seminarlar ATU rəhbərliyinin dəstəyi, Rezidentura və magistratura şöbəsinin müdiri Mələhət Sultanova və TCK-nın rezidentlərə məsul şəxsi Namiq Xəlilovun təşkilatçılığı, kafedra və klinikalarımızın həkimlərinin iştirakı ilə həyata keçirilir.

Xarici tələbələrımız BAMF-ın təhsil layihəsində iştirak edib

Beynəlxalq Avrasiya Mətbuat Fondunun həyata keçirdiyi təhsil layihəsi uğurla davam edir. BAMF-da «Təhsil müəssisələrində tələbələr sosial fəaliyyəti və inkişafı» layihəsi çərçivəsində xarici tələbələrlə görüş keçirilib.

Tədbirdə Azərbaycan Tibb Universitetində təhsil alan 14 ölkədən 24 tələbə iştirak edib. BAMF-ın Proqramlar departamentinin əməkdaşı Con Ayomide «Təhsil müəssisələrində tələbələr sosial fəaliyyəti və inkişafı» layihəsi, görülən işlər haqqında xarici tələbələrə məlumatlandırılıb. Layihənin məqsədinin ali, orta ixtisas və peşə təhsili müəssisələrində tələbələr sosial fəaliyyətlərinin yaxşılaşdırılması, onların hərtərəfli inkişaf etdirilməsi və sosial məsuliyyəti dərk edərək, cəmiyyət üçün faydalı işlərin görülməsinə cəlb edilmələri olduğunu bildirib. Məhz bu layihədə Azərbaycan da təhsil alan xarici tələbələrin bir araya gətirilməsi, onların problemlərinin həlli istiqamətində müvafiq qurumlarla əlaqələr qurulması, Azərbaycan təhsilinin bugünkü vəziyyəti, xarici tələbələrin ölkə təhsilinin inkişafından və onlara yaradılan yüksək şəraitdən yararlanmaları istiqamətində müzakirələr aparılıb.

Həmçinin tələbələr həm təhsil prosesində, həm də ictimai həyatlarında əhatə dairəsinin genişləndirilməsi onların ixtisaslarına daha həvəslə yanaşmaları, elmi və digər yaradıcılıqlarını inkişaf etdirmələri, biliklərin praktiki əhəmiyyətini dərk etmələri əsas mövzulardan olub.

Tədbir çərçivəsində Dövlət Miqrasi-

ya Xidmətinin Miqrasiya proseslərinin tənzimlənmə baş idarəsinin inspektoru Esmira Cabbarlı xarici tələbələrə sualları cavablandırılıb. O, tələbələrə mövcud problemlərinin yaranma səbəbləri, nəticələrin aradan qaldırılması istiqamətində məsləhətlərini verib. Suallar əsasən kirayə evlər, qeydiyyatda düşmək, çıxarış sənədləri ilə bağlı olub. Bundan başqa, bəzi dövlətlərdə ATU-nun diplomunun tanınmaması ilə bağlı problemlər səsləndirilib.

Görüşdə iştirak edən BAMF-ın prezidenti Umud Mirzəyev istər miqrasiya, istərsə də digər problemlərlə bağlı onlara dəstək olacaqlarını söyləyib.

Qeyd edək ki, BAMF Təhsil Nazirliyi tərəfindən elan edilmiş “Təhsilin inkişafı üzrə ictimai təşəbbüslərin dəstəklənməsi” qrant müsabiqəsinin qalibi olub. İndiyədək layihə çərçivəsində 904 tələbəyə təlim keçilib. Eyni zamanda, telebexidmet.az saytı vasitəsilə BAMF-a müraciət edən, eləcə də layihə əməkdaşlarının öz təşəbbüsü ilə azərbaycanlı tələbələrlə yanaşı, xarici tələbələrlə də görüşlər təşkil olunub.

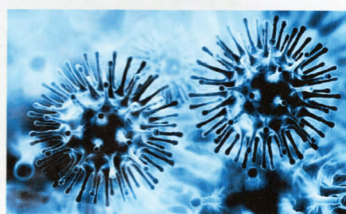
◆ Məlum olduğu kimi, Epidemiologiya ümumi tibb elmi kimi əhalinin xəstələnməsinin aydınlaşdırılmasının səbəblərini, şərtlərini və mexanizmini, onun ərazi üzrə, müxtəlif əhali qrupları arasında və məkan daxilində yayılmasını öyrənir. Başqa sözlə, epidemiologiya konkret əhali qruplarında infeksiyon və qeyri-infeksiyon xəstəliklərinin yayılmasının xüsusiyyətlərini və tezliyinin öyrənməsi ilə məşğuldur.

Epidemiologiya qarşısında duran vəzifələr daim genişlənir, onlar insan cəmiyyətinin sosial-iqtisadi şərtlərinin təsiri altında, həmçinin yoluxucu patologiyaların artması sayəsində dəyişir. Bəşəriyyət həmişə yoluxucu xəstəliklərin yeni növ

Epidemiologiya üzrə Milli rəhbərlik işıq üzünü görüb

İ.Ə.ƏGAYEV, X.N.XƏLƏFLİ, F.Ş.ƏGAYEVA, A.Ə.ƏGAYEVA, V.N.VƏKİLOV, H.C.RÜSTƏMOVA, M.Q.MƏMMƏDOV

EPİDEMİOLOGİYA
(MİLLİ RƏHBƏRLİK)

BAKİ – 2022

dəyişkən törədicilərinin “təcavüzünə” məruz qalır.

Tibb tarixində etioloji mənşəyi bəlli olmayan, böyük əraziləri əhatə etmiş, sonra yox olmuş xəstəliklərin əmələ gəlməsi halları məlumdur. Bundan başqa, naməlum törədicilərlə törədilən, lakin ÜST siyahısına düşməyən yeni infeksiyaların aşkarlanması halları da var. Hazırda “kosmopolitik” yoluxma mexanizmi ilə yayılan yoluxucu xəstəliklər geniş yayılıb və heç bir coğrafi sərhəd tanımır. İmmunprofilaktika vasitələri ilə idarə olunmayan xəstəliklər global miqyasda yayılır. Yeni infeksiyalara endemik ərazilərdən kənar yerlərdə rast gəlinir.

Bəzi xəstəliklərin endemik və ya ekzotik yayılmasına, yaxud təbii-ocacılıq xarakter daşmasına ölkələrin coğrafi-iqlim xüsusiyyətləri, əhalinin milli adət və verdişləri, sosial amil-

lər, təbabətin inkişaf səviyyəsi və s. amillər də təkan verir. Ona görə də xəstələnmənin təhlilini apararkən məhz onun yayılmasına təsir edən konkret amilləri nəzərə almaq və onları aradan qaldırmaq lazımdır. Həmçinin yeni yoluxucu xəstəliklərin əmələ gəlməsi və aşkarlanması, bir sıra somatik və onkoloji xəstəliklərin infeksiyon təbiətinin açıqlanması epidemioloji nəzarətin vaxtında aparılmasını və onların profilaktikasının vacibliyini dikte edir.

Bütün bu deyilənlər istər yoluxucu, istərsə də qeyri-yoluxucu xəstəliklərin epidemiologiyasının öyrənilməsinə tələb edir. Bu baxımdan hazırlanmış “Epidemiologiya” üzrə Milli rəhbərlik və Tibb Universiteti tələbələr üçün dərslik məhz bu sahədə əldə olunan bilikləri əhatə edir, yoluxma yolları və amilləri, risk qrupları, bir sözlə, epide-

mioloji xüsusiyyətlər və s. haqqında bilikləri şərh edir.

Rəhbərlik ümumi və xüsusi hissədən ibarətdir. Ümumi hissədə epidemiologiya prosesinin qanunauyğunluqları, əkspepidemik və profilaktik tədbirlər barədə məlumat verilir. Xüsusi hissədə isə müxtəlif infeksiyon və qeyri-infeksiyon xəstəliklərinin epidemiologiyasından bəhs edilir. Müəlliflər ölkəmizdə rast gəlinən xəstəliklərə daha çox toxunmağa çalışıblar.

İ.Əgəyev, X.Xələfli, F.Əgəyeva, A.Əgəyeva, V.Vəkilov, H.Rüstəmov və M.Məmmədovun həmmüəllifliyi ilə işıq üzünə çıxan rəhbərlikdə ümumi epidemiologiya bütün bölmələri əhatə olunub.

Rəhbərlik epidemiologiya ixtisasından sertifikatı keçən həkimlər və Tibb Universitetinin tələbələri üçün nəzərdə tutulub.

“Leykemiya ilə mübarizə ayı” çərçivəsində konfrans keçirilib

“Davam” Səhiyyə Klubunun təşəbbüsü, “Davam” Gənclər Hərəkatı və Azərbaycan Tibb Universitetinin birgə təşkilatçılığı ilə “Leykemiya ilə mübarizə ayı” adlı layihə keçirilir.

Layihə çərçivəsində Tədris Terapevtik Klinikada “Leykemiya günümüzdə” adlı açılış konfransı baş tutub. Konfransda klinikanın direktoru, professor Surxay Musayev, müalicə işləri üzrə direktor müavini Fəridə Hacıyeva, Hematologiya şöbəsinin müdiri Şəhla Şabanova, Davamlı İnkişaf Xidmətinin direktoru Aygün Hüseynova, “Leykemiya ilə mübarizə” İctimai Birliyinin sədri Mehriban Bağirova, leykemiyadan əziyyət çəkən uşaqlar və universitetin tələbələri iştirak ediblər.

Konfransda “Leykemiya ilə mübarizə ayı” çərçivəsində görülməli işlər barədə söhbət aparılıb, layihənin əhəmiyyəti vurğulanıb, belə maarifləndirici tədbirlərin davamlı keçiriləcəyi bildirilib.

Mükəmməl alimin mənalı ömrü

Elmi Tədqiqat Mərkəzinin Farmakologiya şöbəsinin müdiri, professor Ramiz Atalla oğlu Axundov 50 ildən artıqdır ki, Tibb Universitetində çalışır. O, farmakologiya kafedrasının aspiranturasını bitirdikdən sonra, 1974-cü ildə dissertasiya işini müdafiə edərək biologiya elmləri namizədi adına layiq görülüb.

Həmin ildə institut rəhbərliyi R.Axundovu Mərkəzi Elmi-Tədqiqat Laboratoriyasına işə göndərüb. Bu laboratoriyada Ramiz müəllim ilk dəfə olaraq patofiziologiya şöbəsində farmakologiya və toksikologiya qrupunu yaradıb. Bu qrupda onun rəhbərliyi altında yeni bioloji aktiv maddələrin alınması və tədqiqatı genişləndirməklə respublikamızda olan dərman bitkilərindən və eyni zamanda kimyəvi maddələrdən istifadə etməklə yeni antihipok-sant və antiaqreqant xassəli preparatlar hazırlanıb. Preparatlar müəlliflik şəhadətnaməsi və patentlərdə öz təsdiqini tapıb.

Patofiziologiya kafedrasının müdiri professor Y.C.Məmmədovun, METL-in direktoru professor Q.Ş.Qarayevin rəhbərliyi ilə Ramiz Axundovun apardığı tədqiqatın nəticələri respublikada və Moskvanın aparıcı institutlarında təsdiqlənərək yeni preparat olan Nikomorfolin kliniki ekspertizadan keçib və Səhiyyə Nazirliyinin Farmakologiya Komitəsi tərəfindən beyin və ürəyin müalicəsi üçün istifadə oluna biləcək antiaqreqant və antihipok-sant xassəyə malik preparat olduğu təsdiqlənib.

1983-cü ildə SSRİ Tibb Elmləri Akademiyasının Farmakologiya Elmi Tədqiqat İnstitutuna doktorant kimi ezam olunan R.Axundov 1989-cu ildə bu institutda aparılan elmi tədqiqat işlərinin nəticələri əsasında Farmakologiya və kliniki farmakologiya ixtisası üzrə doktorluq dissertasiyasını müdafiə edib. Dissertasiyasının elmi konsultantı akademik A.V.Valdman olub.

Müdafiədən sonra vətənə qayıdan Ramiz müəllim ETM-də Farmakologiya və toksikologiya şöbəsini yaratmaqla elmi tədqiqat işlərini daha da genişləndirib. O, 1990-cı ildə İnstitutun farmakologiya kafedrasına professor vəzifəsinə dəvət edilib. Rus və Azərbaycan dillərində mühazirələr və praktik məşğələlər apar-maqla kollektivin və tələbələrin rəğbətini qazanıb. 2001-ci ildə AAK tərəfindən ona professor elmi adı verilib.

Professor R.Axundov dəfələrlə müxtəlif elmi konfranslarda çıxışlar edib, təbabətə yeniliklər gətirən elmi məqalələr dərc etdirib. Onun səmərələşdirici təkliflərinə (4), patent və ixtiralarına (30-dan çox) müsbət rəy alınıb və 300-dən çox elmi əsərləri çapdan çıxıb. Psixorequlyasiya probleminə, xəstə və sağlam orqanizmin hipoksik vəziyyətlərinə həsr edilmiş “Nootrankvilizatorlar”, “Hipoksiya və antihipoksantlar” adlı 2 monoqrafiyanın müəllifidir.

O, hazırda Səhiyyə Nazirliyinin Farmakologiya və Farmakopeya Şurasının, ATU-nun müxtəlif elmi şuralarının və 2 elmi jurnalın redaksiya heyətinin üzvüdür. Bir çox aspirant və dissertantların elmi rəhbəri olub.

Professor R.Axundov rektorluğun və 2 dəfə Səhiyyə Nazirliyinin Fəxri Fərmanı ilə təltif edilib. 2021-ci ildə isə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən “Tərəqqi” medalı ilə təltif olunub.

ETM-in kollektivi Ramiz müəllimi 80 illik yubileyi münasibəti ilə səmimi qəlbən təbrik edir, ona möhkəm cansağlığı və gələcək elmi fəaliyyətində yeni-yeni uğurlar arzulayır!

Etibarsız sayılır

Dəfnə Aras İlham qızı (qrup 360A); Shweiki Hazem Riad oğlu (qrup 317İS); Hacıyeva Ceyran Azər qızı (qrup 317A31); Fardhal Aylin Karim qızı (qrup 421İ2a); Məmmədova Könül Elman qızı (qrup 120R1a); Asadpoor Parya Pirooz qızı; Fallah Ghebbhlaghi Mansa (qrup 419İ1b); Əzizova Aytac Ələmdar qızının (qrup317A27) tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır. Mohammadnezhad Kiyanoush Fakhreddin (qrup 717A15); Dalya Al-Sammarraie Saad Mohammed Salih qızının müvəffəqiyyət kitabçası; 121R1a qrup tələbəsi Məmişova Ülya Laçın qızının tələbə təqaüd kartı itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Allah rəhmət eləsin!

II Müalicə-profilaktika fakültəsinin dekanlığı, Ümumi cərrahiyyə, Qidalanma və tibbi ekologiya, Şüa diaqnostikası və terapiyası kafedralarının əməkdaşları Ümumi cərrahiyyə kafedrasının müdiri, professor Elçin Ağayeva anası

Zərxara Ağayevanın

vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Qazaxıstanlı tələbələr ATU-da təcrübə qazanıb

◆ S.D.Asfendiyarov adına Qazax Milli Tibb Universiteti Stomatologiya fakültəsinin 20 nəfər IV kurs tələbəsi universitetlərimiz arasındakı bağlanmış əməkdaşlıq memorandumu çərçivəsində 10 gün ərzində ATU-nun Stomatologiya fakültəsinin Ağız və üz-çənə cərrahiyyəsi, Terapevtik stomatologiya, Ortopedik stomatologiya və Uşaq stomatologiyası kafedralarında həkim-stomatoloq köməkçisi qismində təcrübə keçiblər.

Tələbələr bu kafedralarda seçdikləri ixtisasa uyğun təlimlərdə iştirak edib, aparılan əməliyyatlara qatılıb və innovativ müalicə üsulları ilə yaxından tanış olublar. Sonda onların bilik və bacarıqları qiymətləndirilib.

Təcrübənin sonuncu günündə qonaq tələbələrle görüş keçirilib. Görüşdə Stomatologiya fakültəsinin dekanı, dosent Səid Əhmədov, Beynəlxalq əlaqələr şöbəsinin müdiri, dosent Müşfiq Orucov və mübadilə proqramları üzrə koordinator Dünya Bayramova iştirak ediblər. Qazaxıstanlı

tələbələr ATU-da olduqları bu müddət ərzində keçdikləri təcrübə dərslərindən razı qaldıqlarını söyləyib, onlara yaradılan hərtərəfli şərait və yüksək qonaqpərvərliyə görə ATU rəhbərliyinə, xüsusi olaraq universitetin rektoru, professor Gəray Gəraybəyliyə təşəkkür ediblər. Onlar qeyd ediblər ki, burada təcrübə zamanı əldə etdikləri bilik və bacarıqlar gələcək peşə fəaliyyətləri zamanı böyük əhəmiyyət kəsb edəcək.

Görüş qonaq tələbələrə müvafiq sertifikatların təqdim olunması ilə başa çatıb.

Pediatrlar Assosiasiyası uşaqları diqqətdə saxlayır

Xüsusi ehtiyacı olan uşaqlara, şəhid və qazi ailələrinə yardım aksiyası təşkil olunub

Azərbaycan Pediatrik Assosiasiyası (APA) Bakı və Sumqayıt şəhərlərində Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü münasibətilə xüsusi ehtiyacı olan uşaqlara, şəhid və qazi ailələrinə yardım məqsədilə xeyriyyə aksiyası keçirib.

Aksiyada APA və ATU-nun II Uşaq xəstəlikləri kafedrasının əməkdaşları tərəfindən uşaqlara hədiyyələr təqdim edilib, müxtəlif yaş qruplarına aid olan balacaların əl işlərinə baxılıb və onlarla səmimi söhbət aparılıb.

APA üzvləri dövlətimiz, xalqımız üçün əlamətdar olan digər günlərdə də həssas qrup uşaqları ziyarət edərək onlara yardım göstərməyə çalışıblar. Belə tədbirlər zamanı əsas məqsəd həm də mürəkkəb şəraitdə yaşayan qaçqın və köçkün ailələrindən olan uşaqları kompleks tibbi müayinədən keçirmək, həkim məsləhəti vermək, ehtiyacı olanları aidiyyəti üzrə respublikanın ixtisaslaşmış tibbi müəssisələrinə istiqamətləndirmək olub.

Belə aksiyalardan biri də Ağdam rayonu istiqamətindəki “Dördyol ayrıcı” adlanan ərazidə baş tutub. Burada müvəqqəti məskunlaşan ailələrin tibbi müayinəsi aparılıb və onlara maddi yardım göstərilib. APA üzvləri Gəncə və Bərdə şəhərlərində müharibədən zərər çəkmiş ailələrə yardım aksiyalarında da iştirak edərək öz töhfələrini veriblər. Eləcə də assosiasiya üzvləri könüllü həkimlər qismində şəhid və qazi ailələrinin üzvlərinə tibbi yardım aksiyalarında fəallıq göstəriblər.

Bunlarla yanaşı, APA həkim-pediatriqların davamlı tibbi maarif-

ləndirilməsi, tibbi yeniliklərin, innovasiyaların təcrübəyə tətbiqi istiqamətində planlaşdırılmış bir sıra tədbirlər həyata keçirir. Türkdilli ölkələrin sahə konqreslərinin, beynəlxalq mütəxəssislərlə pediatriklara “master-klaslar”ın keçirilməsi, “Azərbaycanda Tibbi bioetikanın ikişafı layihəsi” proqramının tərtib edilməsi, UNESCO-nun tibbi bioetika üzrə tədqiqat, MDB və Beynəlxalq Etika Komitələri – Parlamentlərarası Assambleyası ilə birgə “Tibbi etika üzrə Avropa standart qanunları və etik təhsil” layihələrinin hazırlanması bu qəbildəndir.

Bu işlərə görə APA bir neçə ildir ki, Rusiya Pediatrik İttifaqının, eyni zamanda Avropa Pediatrik Assosiasiyasının böyük ailəsinə üzv qəbul edilib.

Tərənə TAĞIZADƏ,

II Uşaq xəstəlikləri kafedrasının əməkdaşı, APA-nın sədri

Qeyd etmək lazımdır ki, Azərbaycan Pediatrik Assosiasiyasının 92 illik fəaliyyəti daim uşaqların sağlamlığının qorunmasına yönəldilib.

Baş redaktor
MƏĞRUR ƏLİYEV

Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi
üst-üstə düşməyə bilər.
Əlyazmalar geri qaytarılmır

Qəzet “Təbib” qəzetinin kompüter mərkəzində yığılır, səhifələnilir, “Azərbaycan Nəşriyyatı” MMC-də çap olunur və universitet daxilində yayılır

Ü N V A N I M I Z:
Mərdanov qardaşları - 98c
2-ci mərtəbə,
Tel.: 595-24-97
tabibqazeti@gmail.com

Lisenzia H - 022633
İndeks -0269
Sifariş - 1720
Sayı 2250